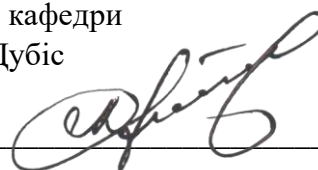

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра геоморфології і палеогеографії

Затверджено

на засіданні кафедри геоморфології і
палеогеографії
географічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 10 від 26 січня 2026 р.)

Завідувачка кафедри
проф. Л.Ф. Дубіс

Силабус з дисципліни вільного вибору студента
"Краєзнавчі екскурсії західним регіоном України",
що викладається в межах першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

Назва дисципліни	Краєзнавчі екскурсії західним регіоном України
Адреса викладання дисципліни	Вул. Дорошенка, 41, географічний ф-тет ЛНУ ім. І. Франка, ауд. 43. Львів, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра геоморфології і палеогеографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	002 загальноуніверситетські вибіркові дисципліни
Викладачі дисципліни	Байрак Галина Ростиславівна, к. геогр. н., доцент кафедри геоморфології і палеогеографії
Контактна інформація викладачів	halyna.bayrak@lnu.edu.ua http://geography.lnu.edu.ua/employee/bajrak-halyna-rostyslavivna-2 вул. Дорошенка, 41, каб. 45.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять. Можливі онлайн консультації.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/course/
Інформація про дисципліну	Дисципліна " Краєзнавчі екскурсії західним регіоном України " є вибірковою дисципліною для освітньої програми бакалаврів всіх спеціальностей ЛНУ ім. І. Франка в системі ДВВС (дисциплін вільного вибору студента), яка викладається студентам стаціонарної форми навчання в першому семестрі 2-го навчального року в обсязі 3 кредитів (за ECTS). Шифр за ОП 02.03.
Коротка анотація дисципліни	Студенти знайомляться з особливостями організації екскурсій, атракційними природничими та історико-краєзнавчими об'єктами заходу України, детально опрацьовують відповідні рівнинні та гірські маршрути; знаходять інформацію про цікаві об'єкти рідного краю; вчаться відображати відповідні маршрути на Веб-картах.
Мета та цілі дисципліни	Метою дисципліни є формування знань про атракційні краєзнавчі об'єкти західного регіону України, набуття практичних навиків перебування в подорожах.
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Бортник С. Ю., Гриценко В. П., Іванік О. М., Лаврук Т. М., Стецюк В. В. Геологічні та геоморфологічні пам'ятки України. Навчальний посібник / За ред. В.В. Стецюка. Київ: Логос, 2020. – 500 с. 2. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство : навч. посібн. К.: Університет «Україна», 2022. 128 с. 3. Мандруємо Україною. Інтернет-ресурс. URL: https://www.ukrmandry.com.ua/ 4. Петранівський В. Л., Рутинський М.І. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / за ред. проф. Ф. Д. Заставного. Київ. : Знання, 2006. 575 с. 5. Путівник Українськими Карпатами. Інтернет-ресурс. URL: https://guide.karpaty.ua/uk Допоміжна 1. https://turizm-karpaty.com.ua 2. https://www.ukrainer.net/regions/karpaty 3. Байрак Г., Бордун О. Кривчицький масив Львова: його суспільно-історичні та геотуристичні атракції, перспективи пізнавальних екскурсій // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: Збірн. наук. праць. – 2021. – Вип. 1(12). – С. 74–104. https://doi.org/10.30970/gpc.2021.1.3458 .

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Байрак Г., Манько А. Геотуристична атрактивність геолого-геоморфологічних об'єктів Пригорганського Передкарпаття // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій : Збірник наукових праць. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2022. Вип. 2 (13). С. 144–168. DOI 10.30970/gpc.2021.2.3554 5. Манько А., Байрак Г., Монастирський В. Перспективні геотуристичні маршрути Пригорганського Передкарпаття // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій : Збірник наукових праць. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2022. Вип. 2 (13). – С. 169–190. DOI 10.30970/gpc.2021.2.355 6. Байрак Г., Теодорович Л. Оцінка привабливості геотуристичних районів Бескидів Українських Карпат // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій : Збірник наукових праць. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2023. Вип. 1 (15). – С. 154–171. DOI 10.30970/gpc.2023.1.3953 7. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: Навч. посібн./ О. О. Бейдик – К., 2010. – 404 с. 8. Географічне краєзнавство як наука та його значення для сучасної України [Інтернет-ресурс]. Режим доступу: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/kraeznavstvo_i_turizm/geografichne_kraeznavstvo_jak_nauka_ch1/63-1-0-815 9. Геологічні пам'ятки України; у 3 т.; за ред. В.І. Калініна, Д.С. Гурського, І.В. Антакової. – К.: ДІА, 2006-2009. – т. 1-3 – 320 с. 10. Герасименко В. Г., Замкова А. В. Організація туристичних подорожей та перевезень : навчальний посібник. Харків : Бурун Книга, 2011. 135 с. 11. Дмитрук Р.Я., Андрейчук Ю.М., Яцишин А.М. Екскурсійні об'єкти Миколаєва та околиць (Львівська область). Економіка та суспільство. 2025. № 78. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-21 12. Дмитрук Р., Яцишин А., Каднічанський Д., Рагуліна М., Андрейчук Ю. Туристичний потенціал східної частини Львівської ТГ – сучасний стан та перспективи розвитку // Проблеми геоморфології і палеогеографії. 2025. Вип. 1 (18). С. 194–214. DOI 10.30970/gpc.2025.1.4877 13. Олійник Я.Б. Природні та етнокультурні феномени України: монографія / Я.Б. Олійник, В.В. Стецюк. – К.: Видавн.-поліграф. центр “Київський університет”, 2008. – 215 с. 14. Подорожі. Відпочинок в Карпатах. Інтернет-ресурс. URL: https://www.karpaty.info/ua/recreation/tourservice/ 15. Узол і Манько: надихаємо на подорожі. https://www.youtube.com/@uzolimanko
Тривалість курсу	90 год. 3 кредити ЄКТС.
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 год лекцій і 16 год практичних занять. 58 год самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати: суть географічного краєзнавства; суть екскурсій та їхні види; проведення шкільних, позашкільних і наукових краєзнавчих екскурсій; класифікація маршрутів; особливості вибору екскурсійних об'єктів; природничі об'єкти як перспективні атракції туристичних екскурсій у західному регіоні України, їхнє походження, історію геологічного розвитку та народні легенди про визначні об'єкти; пам'ятки архітектурної, культурної та історичної спадщини заходу України, їхню історію. • вміти: підбирати атракційні об'єкти географічного, історичного, етнографічного та ін. змісту для конкретної туристичної групи і для власних подорожей; прокладати туристично-екскурсійні маршрути з охопленням природничо-географічних та архітектурно-культурних об'єктів заходу України; створювати віртуальні маршрути, користуючись засобами веб-картографії; працювати в Google Maps,

	Canva, Inshot.
Ключові слова	Атракції, екскурсії, маршрути, краєзнавство, замковий туризм, природопізнавальні екскурсії, історико-культурні атракції.
Формат курсу	Очний
	Передбачено проведення консультацій для ліпшого розуміння та виконання практичних завдань.
Теми	<p>Тема 1. Краєзнавство як наукова дисципліна. Форми краєзнавства: наукове, шкільне, громадське. Форми краєзнавчої роботи: екскурсії, походи, стаціонарні спостереження. Класифікації маршрутів: за змістом, способами побудови траси, способами пересування, за складністю, тривалістю, сезонністю. Методичні принципи розробки маршрутів.</p> <p>Тема 2. Львів як центр західного екскурсійного регіону. Поняття про суперточку-тур. Гора Високий Замок як суперточка-тур. Гора Лева як геолого-геоморфологічна пам'ятка. Архітектурні стилі, які зустрічаються у забудові Львова. Відомі музеї, картинна галерея. Екскурсія у вибраний музей Львова.</p> <p>Тема 3-4. Подільські маршрути. Суперточка-тур Олесько, Почаїв, Кременець. Острозький замок та академія, Тараканів форт, «Поле Берестецької битви». Останцевий рельєф та його освоєння давньоруськими оборонними спорудами: Олеськівський, Свіржський, Золочівський, Терехівський, Збаражський замки. Монастир-фортеця Унів. Комплекси печер сіл Стільсько, Ілів, Діброва. Грот «Прийма». Природопізнавальні та історико-культурні об'єкти Чорткова, Бучача. Підземний світ печер Млинки, Кришталева, Оптимістична. Дністерський каньйон. Кам'янець-Подільська фортеця. Хотинська фортеця.</p> <p>Тема 5. Південно-східний карпатський маршрут: Долина (Старуня) - Манявський водоспад-Яремче-Буковель-Рахів. Виявлені знахідки с.Старуня. Грязевий вулкан. Парк історії Землі. 18-метровий Манявський водоспад. Релігійний об'єкт Манявський скит. Курорт Яремче та його об'єкти. Суперточка-тур Буковель: вигляд на Горганські та Чорногірські вершини. Центр Європи біля с. Ділове. Автобусна екскурсія за маршрутом.</p> <p>Тема 6. Південно-західний маршрут (Урич-Спас-Розлуч-витоки Дністра-г. Пікуй). Скельний комплекс і давня фортеця Тустань. Бальнеологічні курорти Східниця, Трускавець, Скеля в с.Спас. Принципи давньої української сакральної архітектури (на прикладі церкви с. Бусовисько). Витоки р. Дністер біля с. Вовче. Гора Пікуй як найвища вершина Львівської обл.</p> <p>Тема 7. Південний карпатський маршрут: Бубнище-Кам'янка-Славське-Синевір-Міжгір'я. Скелі Довбуша, Княжі скелі: роль вивітрювання у формуванні обрисів скель. Пам'ятка природи водоспад Кам'янка. Суперточка-тур г. Тростян у с. Славське. Перлина Карпат – оз. Синевір. Оглядова точка смт Міжгір'я – вид з підйомника на Горгани, Вододільні і Полонинські Карпати. Водоспад Шипіт. Екскурсія на один із вибраних об'єктів.</p> <p>Тема 8. Маршрути Закарпаттям. Вулканічна активність та утворення Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма. Виходи магматичних порід у с. Сусково, с. Кольчине. Мукачівський замок на вулканічній горі. Палац Шенборнів. Ужгородський та Невицький замки. Бальнеологічні курорти Берегово, Косино, Шаян, Велятино. Соляний карст і курорт Солотвино.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з географії та історії західного регіону України.
Навчальні методи та	Під час лекційних занять презентуються основні екскурсійні об'єкти за

техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	маршрутами зі Львова у карпатському напрямі, а також напрями на замки Тернопільщини і Львівщини, роз'яснюється методика веб-картографування цих маршрутів та дається коротка інформація про архітектурно-культурні та природопізнавальні атракції. На практичних роботах студенти вчать знаходити об'єкти на картах, підбирати оптимальні маршрути, відображати їх за допомогою Веб-ресурсів, робити презентації вибраних маршрутів, здійснювати монтаж відзнятих відео та рекламувати власні розробки. Передбачаються одноденні виїзди екскурсійним автобусом до цікавих туристичних об'єктів.
Необхідне обладнання	Передбачається наявність інтернет-доступу у комп'ютерній аудиторії, де будуть задіяні ресурси Google Maps, mapy.cz, Canva or Microsoft Power Point, Inshot.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали буде нараховано за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні завдання: 100% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 100. Одна практична робота – 10 б; • виїзд на екскурсію – 26 б. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Практичні роботи студенти готують, отримавши індивідуальне завдання.</p> <p>В рамках підготовки робіт вітається:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ академічна доброчесність щодо написання і підготовки індивідуальних завдань; ○ креативність мислення, ○ оригінальність міркувань щодо шляхів вирішення конкретних цілей дослідження; ○ участь дискусіях і обговореннях на лекціях та практичних заняттях; ○ відвідування занять та участь студента в них. <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	Залік ставиться при умові виконання більшості практично-індивідуальних завдань.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу.